

לשוננו לעם

עורכים: דוד טלשיר, חיים א' כהן, יוסף עופר

מתוך

כרך מז, תשנ"ו

האקדמיה ללשון העברית
מוגן בזכויות יוצרים

ביבליוגרפיה

מ"ד קאסוטו, היהודים בפירינצה בתקופת הרניסאנס (תרגם מאיטלקית: מנחם הרטום), ירושלים תשכ"ז • א' רונן, "כתב עברי באמנות אירופה במאה ה-15", דברי הקונגרס העולמי העשירי למדעי היהדות, חטיבה ד, כרך שני, ירושלים תש"ן, עמ' 8-1 • A. Ronen, "Iscrizioni ebraiche nell'arte italiana del quattrocento", *Studi di Storia dell'Arte sul medioevo e il rinascimento, Atti del Convegno internazionale Arezzo-Firenze 1989*, Firenze 1992, pp. 601-624 • J. Trachtenberg, *Jewish Magic and Superstition*, New York 1939 • *Alte Pinakothek München, Katalog II, Altdeutsche Malerei*, München 1963 • J. C. Aznar, *Domenico Greco*, Madrid 1950

רגע של עברית

לתולדות ה"תשבץ"

המילה **תשבץ** כשימושה היום הופיעה בפעם הראשונה בשנת תרצ"א (1931) בעיתון הירושלמי "דואר היום". שנתיים קודם לכן, בחנוכה, פורסמו בעיתון הזה שני התשבצים העבריים הראשונים למבוגרים, אך הם נקראו **סבך מילים**. התשבצים העבריים שנדפסו עוד לפניכם נועדו לילדים. הראשונים שבהם הופיעו בשנת תרפ"ד (1924) בעיתון הילדים "עדן" שיצא לאור בנייר-יוק. הם והתשבצים שפורסמו כעבור ארבע שנים בעיתון הירושלמי "עולם הילדים" נקראו **שתי וערב**, והרי זה תרגום מילולי לביטוי האנגלי crossword. את המונח **תשבץ** (ובמלואו - **חידת תשבץ**) חידש בירושלים המורה והסופר קדיש יהודה סילמן. "כתונת תשבץ" הבאה במקרא פעם אחת בספר שמות (כח, ד) היא מבגדי הכהונה, ועשויה משבצות משבצות. בימינו הייתה **תשבץ** מזומנת לקבל משמעות חדשה. תחילה שימש החידוש הזה פסל לשעשוע קל של שיבוץ מילים החסרות במשפט, ואחר כך יועד לחידה נכבדת יותר, שהלכה ונתחבבה מאוד על הכול, הלוא היא התשבץ המוכר כיום. ברבות התשבצים נעלמה המילה "חידת" ונשאר **התשבץ** לבדו.

על פי **רגע של עברית** ששודר בקול ישראל בכסלו תשנ"ו
כתבה אסתר גולדנברג
(מאמר נרחב בנושא יראה אור בקרוב)